

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel/Fax (0-32) 255-26-47, Tel. /Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dnia 22.03.2002r.

RKT-561-s/04/00/AW/SB

Decyzja Nr RKT-06/2002

- I. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 9 w związku z 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 122, poz.1319 ze zm. Dz.U. z 2001r. Nr 110, poz. 1189; Nr 154, poz. 1800) po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielsku-Białej, ul. Leszczyńska 13, i Spółdzielni Mieszkaniowej „STRZECHA” w Bielsku-Białej, ul. Osuchowskiego 4, przeciwko „AQUA” S.A. w Bielsku-Białej, ul. 1 Maja 23, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje się, że działania Spółki „AQUA” stanowią praktykę ograniczającą konkurencję i nakazuje się zaniechanie stosowania praktyki polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez bezpośrednie narzucanie nadmiernie wygórowanych cen za odprowadzanie ścieków z gospodarstw domowych.
- II. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 9 w związku z 8 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 122, poz.1319 ze zm. Dz.U. z 2001r. Nr 110, poz. 1189; Nr 154, poz. 1800) po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „STRZECHA” w Bielsku-Białej, ul. Osuchowskiego 4, przeciwko „AQUA” S.A. w Bielsku-Białej, ul. 1 Maja 23, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje się, że działania Spółki „AQUA” stanowią praktykę ograniczającą konkurencję i nakazuje się zaniechanie stosowania praktyki polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez bezpośrednie narzucanie nadmiernie wygórowanych cen za dostawę wody do gospodarstw domowych.
- III. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 122, poz.1319 ze zm. Dz.U. z 2001r. Nr 110, poz. 1189; Nr 154, poz.1800) w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada się na „AQUA” S.A. w Bielsku-Białej, ul. 1 Maja 23, karę pieniężną płatną do Budżetu Państwa w wysokości 105.657 PLN (słownie złotych: sto pięć tysięcy sześćset pięćdziesiąt siedem) co odpowiada równowartości 30.000 euro.
- IV. Na podstawie art. 75 w związku z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 122, poz.1319 ze zm. Dz.U. z 2001r. Nr 110, poz. 1189; Nr 154, poz. 1800) w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanawia się nakazać „AQUA” S.A. w Bielsku-Białej, ul. 1 Maja 23 uiszczenie na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej „STRZECHA” w Bielsku-Białej, ul. Osuchowskiego 4, tytułem zwrotu kosztów postępowania kwoty: 154,16 PLN (słownie złotych: sto pięćdziesiąt cztery 16/100) oraz uiszczenie na rzecz Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielsku-Białej, ul. Leszczyńska 13, tytułem zwrotu kosztów postępowania kwoty: 503 PLN (słownie złotych: pięćset trzy).

Uzasadnienie

Do Organu Antymonopolowego wpłynął wniosek Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej (zwanej dalej ŚSM) o wszczęcie postępowania przeciwko Spółce „AQUA” (zwanej dalej Spółką) pod zarzutem pobierania przez nią nadmiernie wygórowanych opłat za odprowadzanie ścieków, co mogło stanowić naruszenie art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz.U. z 1999r. Nr 52, poz. 547 z późn. zm.). ŚSM zakwestionowała podwyżkę opłaty za ścieki, którą Spółka zamierzała wprowadzić z dniem 1 października 2000r. podnosząc, iż przekracza ona kilkukrotnie planowaną inflację, a Spółka odmawiała jakichkolwiek negocjacji ceny (karty nr 3-5, 10-11). Organ Antymonopolowy wszczął postępowanie zgodnie z żądaniem Wnioskodawcy (karty nr 24-26). W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Spółka stwierdziła, że wniosek ŚSM jest bezzasadny ponieważ „AQUA” S.A., z uwagi na brak pozytywnego stanowiska Rady Miejskiej w Bielsku-Białej, nie wprowadziła w październiku 2000r. nowych opłat (karta nr 31). Jednocześnie dodała, że korekta cen jest konieczna z uwagi na wzrost kosztów eksploatacji o ponad 7.341 tys. zł rocznie wynikających z uruchomienia nowych oczyszczalni ścieków. Z tego względu proponuje stopniowe wprowadzenie korekty do taryf od 1 stycznia 2001r. według przedstawionego Zarządowi Miasta harmonogramu.

Ponieważ zakwestionowana przez ŚSM podwyżka nie została zrealizowana Organ Antymonopolowy zwrócił się do Wnioskodawcy o przeanalizowanie sprawy z uwzględnieniem aktualnego stanu faktycznego i rozważenie możliwości umorzenia postępowania zgodnie z art. 105 k.p.a. (karta nr 59). W odpowiedzi ŚSM złożyła wniosek o umorzenie postępowania. Następnie Organ Antymonopolowy zwrócił się do Spółki w oparciu o art. 105 § 2 k.p.a. z pytaniem, czy nie wyraża sprzeciwu co do umorzenia postępowania administracyjnego (karta nr 62). Na tym etapie postępowania ŚSM zmieniła stanowisko i wniosła o dalsze prowadzenie sprawy wskazując, iż Spółka z dniem 1 stycznia 2001r. podnosi stawki taryfowe za odprowadzanie ścieków, a podwyżka ta jest znacznie wyższa od tej, która miała wejść w życie z dniem 1 października 2000r. (karta nr 64).

Organ Antymonopolowy powiadomił Spółkę o kontynuowaniu postępowania pod zarzutem pobierania przez nią nadmiernie wygórowanych opłat za odprowadzanie ścieków, co mogło stanowić naruszenie art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. i wezwał do uzasadnienia planowanej w 2001r. podwyżki (karta nr 66). Odpowiadając na zarzut Spółka poinformowała, że wprowadzenie podwyżek cen ścieków na 2001r. wiąże się z uruchomieniem na terenie Bielska-Białej dwóch oczyszczalni ścieków, tj. w dzielnicy Wapienica i dzielnicy Komorowice. Wprowadzenie do eksploatacji nowych obiektów powoduje powstanie dodatkowych kosztów eksploatacyjnych w zakresie amortyzacji, zużycia materiałów (polielektrolitu do zagęszczania ścieków), wywozu osadów na wysypisko, zużycia energii elektrycznej. W pozostałych pozycjach kosztów przyjęto wzrost w granicach 7%, tj. przewidywanej na 2001r. inflacji. Spółka wskazała również, że mając na uwadze obciążenia budżetów rodzinnych zaproponowała stopniowe (kwartalne) wprowadzanie korekty taryf od 1 stycznia 2001 według harmonogramu przedstawionego Zarządowi Miasta. Aby zmniejszyć wzrost opłat dokonano ponownie przeliczenia planowanych kosztów dodatkowych, nie doliczono żadnego zysku, nie planuje się zwiększenia stanu zatrudnienia w związku z czym jednostkowy koszt dodatkowy uległ zmniejszeniu z 0,75 zł do 0,60 zł. Spółka zwróciła uwagę na korzyści finansowe i ekologiczne związane z uruchomieniem nowych oczyszczalni m.in. na pełne zgodne z wymogami prawa oczyszczanie ścieków powstających w Bielsku-Białej, Bystrej, Wilkowicach, obniżenie kosztów związanych z opłatami za szczególne korzystanie z wód i wyeliminowanie kar związanych z nienormalną jakością oczyszczonych ścieków, pełna ochrona czystości wód rzeki Białej (karty nr 68-69).

Na tym etapie postępowania prowadzonego na wniosek Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej do Organu Antymonopolowego wpłynął wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „STRZECHA” (karta nr 90-92) o wszczęcie postępowania przeciwko tej samej Spółce pod zarzutem pobierania przez nią nadmiernie wygórowanych opłat zarówno za odprowadzanie ścieków, jak i za wodę. SM „STRZECHA” podniosła, iż oddanie do użytku nowej oczyszczalni ścieków w Komorowicach nie uzasadnia tak znacznej podwyżki opłat za ścieki i wodę, biorąc pod uwagę, że inflacja w 2001r. nie przekroczy 10%. Podwyżka opłat realizowana w 2001r. w ocenie Wnioskodawcy nie powinna przekroczyć 18%. Spółdzielnia podniosła również, że próby podjęcia rokowań za Spółką zakończyły się niepowodzeniem i mimo, iż zwracała się do niej o przedstawienie kalkulacji opłat za wodę i ścieki, nie otrzymała ich.

Organ Antymonopolowy wszczął postępowanie administracyjne zgodnie z żądaniem Wnioskodawcy w sprawie nakazania zaniechania przez Spółkę, praktyk monopolistycznych polegających na:

- pobieraniu nadmiernie wygórowanych opłat za odprowadzanie ścieków,
 - pobieraniu nadmiernie wygórowanych opłat za wodę,
- co mogło stanowić naruszenie art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (karta nr 149).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Spółka stwierdziła, że opłaty pobierane za dostarczaną wodę i odprowadzane ścieki na terenie miasta Bielsko-Biała nie są nadmiernie wygórowane, a ich wzrost jest uzasadniony (karta nr 165). Spółka wskazała, że dąży do stopniowego zmniejszania różnic między stawkami dla gospodarstw domowych i pozostałych odbiorców. W tym celu stosowane są odpowiednie współczynniki korygujące w poszczególnych latach, co musi się wiązać z wyższymi wzrostami cen dla gospodarstw domowych niż dla innych kategorii odbiorców. Spółka podała, iż od kilku lat prowadzi aktywną politykę inwestycyjną nakierowaną na poprawę infrastruktury w obrębie działalności firmy. Zaznaczyła, że w ostatnich latach następuje corocznie spadek sprzedaży wody i ilości odbieranych ścieków. Te niekorzystne zjawiska przy konieczności utrzymywania w gotowości eksploatacyjnej ogromnego majątku produkcyjnego, unowocześniania i rozwijania go, tak by sprostać rosnącym wymaganiom w zakresie jakości wody, ochrony środowiska i jakości usług, nie jest łatwo zrównoważyć. Pomimo to Spółka nie sięga jedynie po mechanizm podnoszenia cen, podnosi stale swoją efektywność, usprawnia działalność i strukturę organizacyjną oraz stara się w możliwie maksymalnym zakresie ograniczać zbędne koszty.

Organ Antymonopolowy ustalił, iż w ramach zarzutów dotyczących opłat za ścieki obaj Wnioskodawcy, zarówno ŚSM jak i SM „STRZECHA”, zakwestionowali zasadność planowanej i realizowanej stopniowo w 2001r. przez Spółkę „AQUA” podwyżki. Rozstrzygnięcie tej kwestii wymagało dokonania oceny wysokości opłat pobieranych przez Spółkę i przeanalizowania ich kalkulacji. W tym zakresie przedmiot obu postępowań jest tożsamy, a informacje i dowody przedstawione przez strony uzupełniają się i mogą zostać wykorzystane do rozstrzygnięcia zarzutu pobierania nadmiernie wygórowanych cen za ścieki. Mając na uwadze, iż zarzuty Spółdzielni dotyczące opłat za ścieki opierają się na tej samej podstawie prawnej i faktycznej oraz zasadę ekonomiki procesowej, sprawy z wniosku Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej i Spółdzielni Mieszkaniowej „STRZECHA” przeciwko Spółce „AQUA” postanowieniem z dnia 05.04.2001r. zostały połączone i prowadzono je dalej pod wspólną sygn. akt RKT-561-s/04/00/AW/SB.

Od dnia 01.04.2001r. obowiązuje ustawa z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 122, poz. 1319 z późn. zm.). Zgodnie z art. 113 tej ustawy postępowania wszczęte na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz.U. z

1999r. Nr 52, poz. 547 ze zmian. Dz.U. z 2000r. Nr 31, poz. 381; Dz.U. z 2000r. Nr 60, poz. 704), prowadzi się na podstawie aktualnie obowiązującej ustawy. Dlatego też poinformowano strony, że połączone postępowanie antymonopolowe będzie prowadzone zgodnie z przepisami obecnie obowiązującej ustawy antymonopolowej. Zapisy art. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów określają, jakie zachowania przedsiębiorców dotyczą zakazu nadużywania pozycji dominującej. W świetle przepisów tej ustawy, praktyki ograniczające konkurencję, których stosowanie przez Spółkę „AQUA”, zarzuciły we wnioskach ŚSM i SM „STRZECHA”, uzyskały następującą kwalifikację prawną:

- I. pobieranie nadmiernie wygórowanych opłat za odprowadzanie ścieków może świadczyć o nadużywaniu pozycji dominującej polegającym na bezpośrednim lub pośrednim narzucaniu nieuczciwych cen, w tym cen nadmiernie wygórowanych, o czym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1 nowej ustawy, a co było praktyką z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów.
- II. pobieranie nadmiernie wygórowanych opłat za wodę może świadczyć o nadużywaniu pozycji dominującej polegającym na bezpośrednim lub pośrednim narzucaniu nieuczciwych cen, w tym cen nadmiernie wygórowanych, o czym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1 nowej ustawy, a co było praktyką z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów.

W wyniku przeprowadzonego postępowania administracyjnego Organ Antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

SM „STRZECHA” w dniu 08.04.1998r. zawarła ze Spółką Umowę Nr 2/98 o dostawę wody (karty nr 94-95), a w dniu 25.11.1998r. Umowę Nr „S” 2/98 na wprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacji sanitarnej (karta nr 96). ŚSM wiąże ze Spółką Umowa nr 2/92 z dnia 01.06.1992r. o dostawę wody (karty nr 19-22), natomiast wprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacji sanitarnej odbywa się bezumownie ponieważ strony nie zawarły w tej mierze umowy.

Spółka dzieli dostawców ścieków na trzy kategorie:

- gospodarstwa domowe – dostawcy ścieków z gospodarstw domowych,
- działalność gospodarcza – dostawcy ścieków powstających w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą,
- pozostali odbiorcy - dostawcy ścieków z obiektów użyteczności publicznej, tj szpitali, szkół, urzędów itp.

W ramach kategorii wyróżnia się grupy:

- Grupa I – dotyczy dostawców ścieków, którzy odprowadzają do kanalizacji sanitarnej Spółki zarówno ścieki sanitarne, jak i opadowe, i którzy zdecydowali się wносить opłaty za wprowadzanie ścieków i wód opadowych na podstawie wskazań wodomierzy po cenie wyższej, uwzględniającej koszty przyjmowania ścieków sanitarnych i wód opadowych,
- Grupa II – dotyczy dostawców ścieków, którzy zdecydowali się wносить odrębne opłaty za wprowadzanie ścieków sanitarnych i odrębne za wprowadzanie ścieków opadowych po cenie niższej, nie uwzględniającej kosztów przyjmowania ścieków opadowych.

W przypadku grupy II ilość ścieków dostarczanych przez dostawców rozliczana jest w następujący sposób:

- a) według wskazań przepływomierzy ścieków, które mierzą zarówno ilość ścieków sanitarnych, jak i wód opadowych lub
- b) ścieki sanitarne według wskazań wodomierzy (mierzących ilość pobranej wody), a wody opadowe według ilości wyliczonej jako iloczyn powierzchni utwardzonej, z której ścieki opadowe odprowadzane są do kanalizacji sanitarnej Spółki i sumy wysokości opadów w Bielsku-Białej w danym okresie rozliczeniowym według Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Katowicach (karta nr 104).

Ceny brutto za wodę i za odprowadzanie ścieków dla gospodarstw domowych na terenie miasta Bielsko-Biała w latach 1998-2001 kształtowały się następująco:

	1998	1999	2000	2001			
				01.01-31.03	01.04-30.06	01.07-31.09	01.10-31.12
woda	0,85 zł/m ³	1,05 zł/m ³	1,31 zł/m ³	1,62 zł/m ³	1,80 zł/m ³		
ścieki (bez oddzielnych opłat za odprowadzanie wód opadowych do kanalizacji ogólnospł.)	0,81 zł/m ³	0,98 zł/m ³	1,17 zł/m ³	1,89 zł/m ³	2,12 zł/m ³	2,26 zł/m ³	2,43 zł/m ³
ścieki i wody opadowe oddzielnie	0,64 zł/m ³	0,79 zł/m ³	0,93 zł/m ³	1,61 zł/m ³	1,83 zł/m ³	1,97 zł/m ³	2,14 zł/m ³
kanalizacja deszczowa	0,60 zł/m ³	0,65 zł/m ³	0,76 zł/m ³	0,94 zł/m ³	1,88 zł/m ³		

O zmianie wysokości opłat Spółdzielnie były informowane korespondencyjnie, Spółka przesyłała im decyzje Zarządu w sprawie opłat za wodę i odprowadzanie ścieków (karty nr 12-14, 158-162). W październiku 2000r. Spółka planowała korektę opłaty za ścieki przedstawiając SSM *Zamierzenia dotyczące ustalenia stawek (korekty) taryfowych za 1m³ ścieków na terenie Bielska-Białej od 1 października 2000 roku* (karta nr 15). Podwyżka ta nie doszła do skutku ponieważ Rada Miejska nie zajęła stanowiska w sprawie, o czym poinformowano klientów poprzez ogłoszenia w prasie.

W tych okolicznościach Spółka zaproponowała stopniowe wprowadzanie korekty taryf za ścieki od 01.01.2001r. według przedstawionego Zarządowi Miasta harmonogramu (karta nr 73). Rada Miejska Uchwałą Nr XXXV/435/2000 z dnia 28.11.2000r. (karta nr 74-75) pozytywnie zaopiniowała ustalenia Spółki w zakresie kwartalnego wprowadzania korekty taryf. W tych okolicznościach Zarząd Spółki podjął uchwałę nr 102/2000 z dnia 29.11.2000r. o wprowadzeniu z dniem 01.01.2001r. nowych taryf za wodę i ścieki (karta nr 252).

W lutym 2001r. Spółka poinformowała swoich klientów o obowiązującej od 1 stycznia zmianie zasad naliczania podatku od nieruchomości w zakresie budynków i budowli wodociągowych i kanalizacyjnych oraz zniesieniu dotychczasowej ulgi podatkowej w tym zakresie (karta nr 158). Spółka podała, iż w cenach za wodę i ścieki na 2001r. nie uwzględniła efektu finansowego zmiany przepisów podatkowych - kilkukrotnego wzrostu kosztów z tytułu podatku od nieruchomości, licząc, iż gminy pobierające ten podatek przyjmą na 2001r. stawkę zerową. Ponieważ gminy nie wyraziły zgody na zastosowanie zwolnień Spółka wprowadziła podatek od nieruchomości do stawek taryfowych za wodę i ścieki od 01.04.2001r. Zarząd Spółki w dniu 21.02.2001r. podjął w tym zakresie Uchwałę nr 33/2001 (karta nr 254).

Ustalanie stawek za wodę i ścieki na terenie miasta Bielska-Białej w latach 1996-2000, tj. w okresie realizacji projektu inwestycyjnego, wspieranego przez Bank Światowy odbywało się zgodnie z określonym wzorem indeksacyjnym -

(...)

– na podstawie §13 *Umowy o świadczeniach* z dnia 29.12.1995r. (karta nr 40, 224) zawartej pomiędzy Gminą Bielsko-Biała a Spółką.

Umowa ta stanowiła komplementarną część umowy pożyczkowej z Bankiem Światowym na realizację „Programu poprawy gospodarki wodnościekowej”. Współczynniki „k” oraz prognozy finansowe dla Spółki wyliczone zostały przez specjalistów z Banku Światowego. *Umowa o świadczeniach* stanowiła również Aneks do *Porozumienia* (karty nr 238-239) zawartego pomiędzy Spółką a Gminą z dnia 30.01.1995r. ustanawiającego ogólne warunki dotyczące wspólnych zobowiązań stron w odniesieniu do wdrożenia projektu wspieranego przez Bank Światowy.

We wzorze indeksacyjnym bazę stanowiły stawki taryfowe za wodę i ścieki obowiązujące od 01.02.1995r., które były powiększane corocznie o wskaźnik inflacji zdefiniowany we wzorze oraz korygowany odpowiednimi współczynnikami w celu niwelowania różnic między stawkami dla poszczególnych grup odbiorców. *Umowa o świadczeniach* zawarta pomiędzy Spółką a Gminą została zaakceptowana przez Radę Miejską Uchwałą Nr XXIII/330/95 z dnia 28 grudnia 1995r. Zgodnie z § 14 w/w umowy Zarząd Spółki był uprawniony do podejmowania decyzji o wysokości taryf, o ile stawki taryfowe były wyliczone zgodnie z ustalonym w umowie wzorem.

Wysokość opłat za wodę i ścieki na 2001r. ustalono w oparciu o wzór, podobny do stosowanego w latach 1996-2000, wynikający z *Umowy o współpracy* (karta nr 284-347) zawartej w listopadzie 1999r. pomiędzy głównymi akcjonariuszami Spółki, tj. Gminą Bielsko-Biała i International Water UU Holdings B.V., z tym, że wzrost opłat za wodę i ścieki wylicza się w stosunku do roku poprzedniego, a nie do roku 1995. Przedmiotowy wzór przedstawia się następująco (karta nr 340): (...). Zarówno *Porozumienie* z dnia 30.01.1995r., jak i *Umowa o współpracy* zawarte zostały z pominięciem niektórych akcjonariuszy Spółki. Zasady ustalania opłat w oparciu o wzór indeksacyjny nie były przedmiotem uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy. Niemniej Zarząd Spółki przyjął i wdrożył do stosowania zasady wynikające z *Umowy o współpracy*, co ma odzwierciedlenie w jego uchwałach (karty nr 392, 252, 254).

W tym miejscu dodać również należy, iż w kwartałach II, III i IV 2001r. wzrost opłat za ścieki został wyliczony w stosunku do opłat obowiązujących w okresie poprzednim (II kw. do I kw., III kw. do II kw. itd.)

Jak podała Spółka (karta nr 214) ceny za 1m³ ścieków obliczone według wzoru indeksacyjnego w roku bazowym 2000, tj. 1,35 zł dla gospodarstw domowych I i 1,08 zł dla gospodarstw domowych II (karta nr 109) nigdy nie były pobierane od klientów. Zostały one skorygowane o koszt dodatkowy wynoszący średnio 0,60 zł/m³, związany z uruchomieniem rozbudowanej i zmodernizowanej oczyszczalni ścieków. Dodanie kosztu dodatkowego było w ocenie Spółki konieczne, gdyż cena z 2000r. nie zawierała tych kosztów i wyliczona na jej bazie cena na 2001r. byłaby nierentowna.

Na podwyższenie wysokości opłaty miała również wpływ zmiana zasady naliczania podatku od nieruchomości między innymi w zakresie budynków i budowli wodociągowych i kanalizacyjnych. Zniesione zostały dotychczasowe ulgi podatkowe w zakresie podatku od nieruchomości związanego z rurociągami i przewodami sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowlami służącymi do odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz budynkami bezpośrednio związanymi z procesem poboru i uzdatniania wody. Z uwagi na późne ukazanie się zmiany do ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z dnia 09.11.2000r. Nr 95, poz. 1041, art. 4) Spółka nie uwzględniła efektu finansowego dodanego do ustawy art. 7a w cenach wody i ścieków na 2001r. Pod koniec 2000r. Spółka zwróciła się do wszystkich Gmin, do których w całości odprowadzany jest podatek od nieruchomości o przyjęcie na 2001r. stawki zerowej. Gminy odmówiły zastosowania zwolnień (karty nr 381-387). W związku z tym Spółka wprowadziła w/w podatek do stawek taryfowych za wodę i ścieki od dnia 01.04.2001r. (karta nr 265).

Spółka wskazała, że wprowadzenie podwyżek cen ścieków na 2001r. wiąże się z uruchomieniem na terenie miasta Bielska-Białej dwóch oczyszczalni ścieków. W 1999r. oddano do użytku oczyszczalnię ścieków w Wapienicy o wartości (...). zł, a w 2000r. oczyszczalnię Komorowice o wartości (...) tys. zł (karta nr 168). Wprowadzenie do eksploatacji nowych obiektów spowodowało powstanie dodatkowych kosztów eksploatacyjnych.

W planie kosztów działalności kanalizacyjnej na terenie Bielska-Białej na 2001r. ujęte są koszty dwóch wydziałów obsługujących urządzenia kanalizacyjne na terenie miasta oraz Gmin Jaworze i Wilkowice. Dział oczyszczalni Komorowice (OK.) obsługuje teren Bielska-

Białej i Gminy Wilkowice, a dział oczyszczalni ścieków Wapienica (OW) prowadzi obsługę terenu Bielska-Białej i Jaworza (karta nr 92).

Dział OW został utworzony w 1999r. po wybudowaniu oczyszczalni Wapienica i zajmuje się obsługą oczyszczalni Wapienica i kanalizacją rejonu Wapienica.

Dział OK. zajmuje się eksploatacją oczyszczalni Komorowice i kanalizacji tejże zlewni. Oczyszczalnia Komorowice została wybudowana w 1974r. lecz była niewystarczająca dla wymaganych potrzeb ochrony czystości wód rzeki Białej. W związku z tym od 1998r. do 2000r. została przeprowadzona jej rozbudowa i modernizacja starej części. Nowo wybudowana część oczyszczalni stanowi integralną część oczyszczalni już istniejącej.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów działania organu antymonopolowego mające na celu ochronę interesów konsumentów i przedsiębiorców podejmowane są w interesie publicznym. Interes publiczny w postępowaniu administracyjnym nie jest pojęciem jednolitym i stałym. W każdej sprawie powinien on być ustalany i konkretyzowany. Organ antymonopolowy powinien być w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji rzecznikiem tego interesu, albowiem wynika to z jego zadań w strukturze administracji publicznej – art. 7 k.p.a. Publiczny znaczy dotyczący ogółu, dostrzeżony przez nie określoną z góry liczbę osób. Naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą antymonopolową dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Stąd też, podstawą do zastosowania przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów winno być uprzednie stwierdzenie, że został naruszony interes publicznoprawny, a nie interes jednostki, czy też grupy.

Stosowanie przez Spółkę „AQUA” praktyk ograniczających konkurencję zarzucane przez Wnioskodawców, odnosi się do wszystkich kontrahentów zaliczanych do kategorii gospodarstw domowych Spółki z terenu Bielska-Białej, którym dostarcza ona wodę i od których odbiera ścieki. Praktyki ograniczające konkurencję będące przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu nie są ograniczone do poszczególnych jednostek lub do ich grupy, ale do ogółu w/w kontrahentów Spółki z terenu Bielska-Białej.

Ponadto jak wyżej wskazano ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa cel przyjęty w jej regulacji, jakim jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrony przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję oraz ochrona interesów konsumentów. Tak określony cel ustawy wskazuje na jej publicznoprawny charakter. Ustawa znajduje zastosowanie wówczas, gdy zagrożony lub naruszony jest interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Naruszenie przez przedsiębiorcę zakazu nadużywania pozycji dominującej zawartego w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów związane jest więc z naruszeniem interesu publicznoprawnego.

Tak więc, w świetle powyższych wywodów, w niniejszym postępowaniu mamy do czynienia z naruszeniem interesu publicznoprawnego przez Spółkę, co uzasadnia ocenę jej zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Spółdzielnie zarzuciły Spółce stosowanie praktyk polegających na bezpośrednim lub pośrednim narzucaniu nieuczciwych cen za wodę i za odprowadzanie ścieków, w tym cen nadmiernie wygórowanych, odnoszących się do art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Podstawowym warunkiem dla zaistnienia w/w praktyk jest, aby przedsiębiorca ją stosujący posiadał pozycję dominującą na rynku. Zgodnie z art. 4 pkt 9 przez pozycję dominującą przedsiębiorcy rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie

skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

W sprawie będącej przedmiotem niniejszego postępowania ustalono, że Spółka zajmuje silną pozycję dominującą na rynku dostawy wody i odprowadzania ścieków obejmującym gminę Bielsko-Biała. Jest tzw. monopolistą naturalnym, co wynika z faktu sieciowego charakteru urządzeń służących do dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci nie mają możliwości alternatywnego zaopatrzenia się w wodę i odprowadzania ścieków u innego przedsiębiorcy. Tak więc Spółka podlega wszystkim ograniczeniom wynikającym z ustawy antymonopolowej.

Dodać należy, że sankcjonowaniu w trybie przewidzianym w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy podlega nie samo posiadanie na rynku pozycji dominującej, ale jej nadużywanie. Nie ulega wątpliwości, że przedsiębiorca posiadający silną pozycję dominującą ma możliwość narzucania nieuczciwych, nadmiernie wygórowanych cen innym podmiotom. Spółka dysponuje więc siłą rynkową pozwalającą jej jednostronnie dyktować warunki umowy swym kontrahentom.

Przez cenę nadmiernie wygórowaną w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 należy rozumieć cenę narzuconą nabywcy przez podmiot posiadający pozycję dominującą, z racji posiadania siły rynkowej, rażąco zawyżoną w stosunku do wartości świadczenia, której odbiorca nie zaakceptowałby w przypadku posiadania przez podmiot dominujący konkurencji. Cena taka w sposób istotny narusza zasadę ekwiwalentności świadczeń stron umowy określoną w art. 487 § 2 k.c.

Jeżeli chodzi o narzucanie ceny działanie to cechuje się jednostronnością i przymusem towarzyszącym jego wykonywaniu. Cena narzucana jest dzięki zajmowaniu przez danego przedsiębiorcę pozycji dominującej na rynku i wykorzystywaniu jej w związku z posiadaną siłą rynkową. W niniejszej sprawie Spółka dysponuje potencjałem niezbędnym do narzucenia swoim kontrahentom cen za świadczone usługi. Dysponowanie siłą rynkową umożliwiającą narzucanie warunków umów nie przesądza, że z takim narzuceniem mamy do czynienia w każdym z przypadków. W niniejszej sprawie wysokość cen za wodę i odprowadzanie ścieków pobieranych przez Spółkę ustalana jest w drodze uchwał jej organów. Zgodnie z umowami zawartymi przez Wnioskodawców ze Spółką zmiana wysokości opłat następuje bez wypowiedzenia warunków umowy, a o nowej wysokości opłat Spółdzielnie są informowane korespondencyjnie. Zaznaczyć należy, iż SM „STRZECHA” zwróciła się do Spółki o przedstawienie kalkulacji cen za wodę i odprowadzanie ścieków, jednakże nie otrzymała jej (karta nr 93). W związku z powyższym, ceny pobierane przez Spółkę w żaden sposób nie są konsultowane i uzgadniane z jej kontrahentami. Uznać również należy, że nie mają oni żadnego wpływu na ich wysokość, dlatego też ceny pobierane przez Spółkę od kontrahentów są im narzucane.

Dla rozstrzygnięcia sprawy istotna jest treść porozumienia głównych akcjonariuszy Spółki zawartego w *Umowie o współpracy*. Zasady ustalania opłat wynikające z tej umowy, mimo iż zawarto ją z pominięciem niektórych akcjonariuszy, zostały bowiem przyjęte przez Zarząd Spółki, co ma odzwierciedlenie w uchwałach Zarządu. W punkcie 6 *Umowy* - Polityka zmiany taryf (karta nr 294) strony uzgodniły, że w celu zapewnienia realizacji zadań finansowych przez Spółkę niezbędne jest podniesienie taryf w wartościach realnych na obszarze działalności Spółki. Ustalono przy tym formułę, która będzie miała zastosowanie do obliczania co rok taryf dla każdej grupy odbiorców usług. Realizacja zadań finansowych przez Spółkę opiera się na zagwarantowaniu akcjonariuszom, że Spółka osiągnie rentowność pozwalającą na wypłatę dywidendy w oczekiwanej przez nich wysokości, której minimalny poziom określony został w załącznikach do umowy. Tylko przedsiębiorca o silnie dominującej pozycji na rynku może pozwolić sobie na realizację takich założeń odnośnie wysokości dywidendy.

Okoliczności sprawy wskazują, iż właśnie zobowiązania zawarte w *Umowie o współpracy* w głównej mierze kształtują poziom zmiany taryf stosowanych przez Spółkę. Główni akcjonariusze Spółki postanowili, że w okresie od daty wejścia w życie umowy do daty końcowej, strony wykonywać będą swe prawo głosu w Spółce oraz Gmina będzie wykonywać swe uprawnienia regulacyjne w zakresie zatwierdzania taryf, jeśli takie będą jej przysługiwały, w taki sposób, aby zapewnić realny wzrost taryf w odniesieniu do każdego okresu dwunastomiesięcznego rozpoczynającego się 1 stycznia każdego roku zgodnie z procentowym rocznym wzrostem taryf w odniesieniu do poszczególnych kategorii konsumentów określonym w Załączniku nr 4 (karta nr 340). Strony postanowiły także, że taryfy nie będą w żadnym wypadku przedmiotem jakiegokolwiek realnego wzrostu poniżej poziomów ustalonych w Załączniku nr 4 oraz nie ulegną obniżeniu. Uwagę należy zwrócić również na zapis *Umowy* mówiący o tym, że w przypadku zaistnienia czynników zewnętrznych znajdujących się poza kontrolą stron, takich jak: zmiany przepisów mających negatywny wpływ na przedsiębiorstwo, realny wzrost kosztów spłaty pożyczki zaciągniętej od Banku Światowego spowodowanego dewaluacją złotego polskiego, spadek średniego poziomu konsumpcji na konsumenta w każdym roku o więcej niż 2% w stosunku do roku kończącego się w dniu 31.12.1998r., wzrost odpowiednich stawek podatku dochodowego od osób prawnych o więcej niż 3% w odniesieniu do poszczególnych lat w stosunku do założeń przyjętych w modelu finansowym, zdarzenie siły wyższej, zamiana poziomu lub jakości usług świadczonych przez spółkę spowodowana decyzjami administracyjnymi właściwych władz (karta nr 294), postanowiły one wykonywać przysługujące im prawa głosu w ramach wszystkich organów Spółki tak, aby zrekompensować skutki obniżenia poziomu dywidend w stosunku do z góry założonego poziomu dywidend przedstawionego w Załączniku nr 1 do *Umowy* (karta nr 306). W świetle powyższego można zauważyć, że działania konsumentów polegające na ograniczaniu zużycia wody w celu oszczędności mogą okazać się bezzasadne, gdyż w przypadku spadku średniego poziomu konsumpcji na konsumenta cena za wodę może zostać podwyższona, by zapewnić odpowiedni zysk i zrekompensować skutki obniżenia poziomu dywidend w stosunku do ich założonego poziomu.

Ponadto w rozdziale *Uzyskiwanie podstawowej stopy zwrotu inwestycji* (karta nr 295) strony *Umowy o współpracy* zobowiązały się dołożyć wszelkich starań, aby Spółka prowadziła działalność w sposób pozwalający na maksymalizację zdyskontowanej wartości dywidendy w okresie podstawowego zwrotu i w sposób zapewniający uzyskanie przez International Water UU Holdings B.V. podstawowej stopy zwrotu inwestycji z datą końcową lub za zgodą Gminy Bielsko-Biała przed datą końcową.

Na wolnym rynku każda inwestycja wiąże się z koniecznością poniesienia przez inwestora określonego ryzyka. W tej sprawie ryzyko akcjonariuszy zostało wyeliminowane, a ściślej mówiąc przerzucone w cenie za usługi świadczone przez Spółkę na odbiorców tych usług. Taka operacja możliwa jest wyłącznie przy wykorzystaniu dominującej pozycji Spółki na rynku dostawy wody i odprowadzania ścieków w Bielsku-Białej.

W warunkach konkurencji przedsiębiorcy rywalizują ze sobą o to, by w drodze oferowania lepszych cen lub warunków sfinalizować transakcje z partnerami rynkowymi. Im więcej jest konkurentów na rynku, tym mniej jest możliwości, by dany przedsiębiorca jednostronnie dyktował swoje warunki niezależnie od zachowań konkurentów i kontrahentów. Mechanizmy rynkowe działają efektywniej, gdy na rynku istnieje więcej podmiotów gospodarczych. Zawsze jednak konkurencja na rynku działa w kierunku obniżenia stopy zysku. Tymczasem w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy akcjonariusze Spółki zawarli porozumienie, którego celem było zagwarantowanie Spółce niezależnie od warunków gospodarczych w jakich działa określonej stopu zysku, z możliwością przeznaczenia go na ustaloną z góry dywidendę. Spółka mając silną pozycję dominującą na rynku właściwym przyjęła zasady ustalania cen za świadczone usługi niezależniające ją od warunków zewnętrznych w których działa, zawsze bowiem wszystkie możliwe koszty przerzucane są w cenie za wodę i ścieki na usługobiorców. Na rynku konkurencyjnym każdy przedsiębiorca w razie wzrostu kosztów nie

jest w stanie od razu przerzucić ich na swoich kontrahentów ponieważ musi liczyć się z ryzykiem ich utraty i przejścia do konkurenta. W takich okolicznościach stosuje inne środki pozwalające utrzymać cenę na konkurencyjnym poziomie decydując się np. na obniżanie kosztów lub przeznaczenie części zysku na pokrycie dodatkowych kosztów. Stosowane przez Spółkę zasady korekty taryf pozwalają jej w każdym przypadku powstania dodatkowych kosztów, także kosztów będących efektem np. niefortunnych inwestycji, czy błędnej polityki Zarządu, na przerzucenie ich na kontrahentów. W takiej sytuacji nie musi ona dążyć do ograniczania kosztów. Z powyższego wynika, że na wysokość cen za wodę i ścieki, w tym na poziom wzrostu cen w 2001r., w głównej mierze wpływa treść porozumienia zawartego pomiędzy głównymi akcjonariuszami Spółki przyjęta do realizacji przez jej Zarząd. Podstawą do ustalenia cen za wodę i ścieki nie są natomiast jasne, podlegające weryfikacji i zobiektywizowane kryteria kosztowe.

Rozpatrując zarzuty postawione Spółce należy również zwrócić uwagę na wzór indeksacyjny przyjęty przez nią do obliczania opłat za wodę i ścieki. Wzór stosowany do ustalania opłat na 2001r. wynika z *Umowy o współpracę* zawartej pomiędzy głównymi akcjonariuszami Spółki. Jak podała Spółka zastosowane we wzorze współczynniki zostały określone przez specjalistów Banku Światowego, w toku postępowania nie przedstawiła jednak faktycznego uzasadnienia zawartych we wzorze współczynników. Spółka nie przedstawiła również wyjaśnień odnośnie powodów ustalania wysokości opłat w relacji do cen obowiązujących w 1995r. (w okresie obowiązywania *Umowy o świadczeniach* zawartej z Gminą Bielsko-Biała), a także powodów zmiany tych zasad od 2001r. poprzez przyjęcie za rok bazowy roku poprzedzającego.

Podkreślić należy, iż przedsiębiorca posiadający silnie dominującą pozycję na rynku powinien dokonywaną przez siebie kalkulację cen opierać na obiektywnych kryteriach ekonomicznych z uwzględnieniem kosztów działalności. Innymi słowy nie może zachowywać się w dowolny sposób, a jego działania muszą mieć oparcie w zasadach ekonomicznych. W okolicznościach niniejszej sprawy brak ekonomicznych wyjaśnień struktury wzoru oraz brak uzasadnienia popartego ekonomicznymi wyliczeniami powodów dodatkowego podwyższania opłat obliczonych według wzoru w świetle kilkukrotnego podnoszenia przez Spółkę opłat podczas roku obrachunkowego, spowodowanego pojawieniem się dodatkowych kosztów, pozwala sądzić, iż wzór indeksacyjny jest sztucznym instrumentem podnoszenia opłat w celu zapewnienia Spółce rentowności na z góry założonym poziomie.

Analizując pierwszy z postawionych zarzutów zauważyć należy, że Spółka dokonując kolejnych korekt opłat za odprowadzanie ścieków nie przedstawiła całościowej kalkulacji uwzględniającej wszelkie koszty łącznie, a więc koszty poniesione w 2000r., dodatkowe koszty związane z funkcjonowaniem nowo otwartych oczyszczalni, podatek od nieruchomości oraz inflację. W toku postępowania przedstawiła jedynie częściowe przeliczenia kosztów pojawiających się w trakcie roku obrachunkowego. Organ Antymonopolowy samodzielnie przeprowadził taką kalkulację, co pozwoliło zbadać, czy konieczne były poszczególne podwyżki opłat, aby zapewnić sprawne funkcjonowanie Spółki, tj. nie ponoszenie przez nią strat i uzyskiwanie uzasadnionego zysku. Przeprowadzając stosowne analizy Organ Antymonopolowy miał na uwadze to, iż Uczestnik postępowania jako spółka akcyjna działająca w zmieniającym się otoczeniu powinien analizować oraz przewidywać zmieniające się prawne, społeczne i gospodarcze elementy makrootoczenia. W warunkach konkurencji Spółka musiałaby bowiem przewidywać zmieniające się warunki działania i zabezpieczyć się przed skutkami np. zobowiązania jej do płacenia podatku od nieruchomości, z którego wcześniej była zwolniona. Stwierdzić należy, iż przedsiębiorca działający na konkurencyjnym rynku stara się utrzymywać ceny na niezmiennym poziomie porównywalnym z cenami konkurentów, gdyż w przeciwnym razie narazi się na utratę klientów, którzy wybiorą korzystniejszą dla nich ofertę cenową konkurenta. Tymczasem Spółka korzystając ze swej silnej pozycji na rynku nie przeprowadziła analizy w celu ustalenia, czy uzyskiwane przez nią przychody pozwalają jej na pokrycie pojawiających się

nowych kosztów. Ponadto przyjęte przez Spółkę zasady wprowadzania podwyżek opłat za odprowadzanie ścieków w 2001r. wywołują obawę, że w razie pojawienia się jakichkolwiek nowych kosztów Spółka będzie podnosić opłaty bez uwzględniania możliwości przeznaczenia na rzecz nowopowstałych kosztów części uzyskanego wcześniej zysku.

Przewidywane koszty według obliczeń Urzędu, jakie poniesie Spółka z tytułu odbioru ścieków z terenu Bielska-Białej, wynoszą 25.613.330 PLN (Tabela - załącznik nr 1; karta nr 615), natomiast planowane przychody z tego tytułu za ten sam okres wyniosą 31.084.453,99 PLN (Tabela - załącznik nr 2; karta nr 616). Opłaty, jakie ustaliła Spółka na 2001r. zapewniają jej zysk w wysokości (...) PLN, co stanowi zysk wynoszący (...) % przewidywanych przychodów. Jak wynika z obliczeń przeprowadzonych przez Organ Antymonopolowy (Tabela - załącznik nr 3; karta nr 616), przychody z działalności kanalizacyjnej uzyskane przy zastosowaniu cen wprowadzonych uchwałą z dnia 29.11.2000r. (karta nr 252) zapewniłyby Spółce zysk wynoszący (...) % przychodu. Faktem jest, że wartość przychodu, jaki uzyskaby Spółka stosując ceny obliczone według wzoru indeksacyjnego nie pozwoliłaby na pokrycie kosztów (Tabela - załącznik nr 4; karta nr 617). Jednak dokonana analiza opłat (Tabela - załącznik nr 5; karta nr 617), uwzględniająca proponowane przez Spółkę kwartalne podwyżki opłat, bez wartości, o jakie podwyższono w pierwszym etapie opłaty wynikające ze wzoru indeksacyjnego, wykazała, że Spółka uzyskaby przychód zapewniający zyski w wysokości (...) %. Wartość kosztów jaką brano pod uwagę dokonując obliczeń zysku w poszczególnych wariantach została obliczona z uwzględnieniem w kosztach podatku od nieruchomości, kosztów nowych oczyszczalni oraz inflacji.

Jakkolwiek Spółka przesłała opracowany przez Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie” wykaz opłat za wodę i ścieki według danych na dzień 01.05.2001r. jako uzupełnienie zebranej w sprawie dokumentacji (karta nr 467) na okoliczność opłat pobieranych przez inne przedsiębiorstwa wodociągowe, stwierdzając przy tym, że z porównania z innymi przedsiębiorcami z województwa śląskiego opłaty dla gospodarstw domowych pobierane przez nią należą do najniższych, to w celu dokonania oceny wysokości opłaty za wodę pobieranej przez Spółkę w 2001r. Organ Antymonopolowy postanowił przeprowadzić własne badanie wśród spółek akcyjnych zajmujących się sprzedażą wody i odprowadzaniem ścieków na terenie kraju. W oparciu o dane przedstawione przez poszczególne spółki dotyczące ich działalności w 2001r. sporządzona została poniższa tabela.

Lp	Nazwa spółki akcyjnej	Ilość m ³ ścieków planowana w 2001r.	% założonego zysku	Średnia cena netto w 2001r.	Gosp. dom	Działalność gospodarcza	Pozostali
1	PWiK Częstochowa	15 mln	(...)	2,510	1,96		2,66
2	LPWiK Legnica	5 mln	(...)	2,790	1,85		3,73
3	WODKAN Ostrów Wielkopolski	4 mln	(...)	1,580	1,24	1,92	1,24
4	PK Wieruszów	300 tys.	(...)	2,755	2,29		3,22
5	PWiK Knurów	2 mln	(...)	2,350		2,35	
6	JZWIK Jastrzębie	3 500 tys.	(...)	2,250		2,25	
7	MPWiK Kraków	50 mln	(...)	2,020	1,68	2,36	1,68
8	PGK Brzozów	2 mln	(...)	1,565	1,15		1,98
9	Bogatynia	1 mln	(...)	3,650	3,00		4,30
10	SAUR Gdańsk	30 mln	(...)	2,020	1,71		2,33
11	AQUA Bielsko-Biała	12 mln	(...)	3,230	2,10	4,04	3,53

Z uwagi na fakt, że Spółka „AQUA” dokonując obliczeń na podstawie, których ustalono wartość opłat za odbierane ścieki nie przeprowadziła kalkulacji dla poszczególnych opłat oddzielnie, jedynie posiłkowała się obliczeniem kosztu m³ odbieranych ścieków bez względu na kategorię wytwórców, oraz z uwagi na fakt, że opłaty pobierane od gospodarstw domowych są niższe niż średni koszt odbieranych ścieków, dokonując powyższego

zestawienia wykorzystano wartość średnią opłat pobieranych przez poszczególne spółki akcyjne. Ze względu na to, że dla Spółki „AQUA” cena pobierana w ostatnim kwartale 2001r. stanowi cenę wyjściową do obliczenia opłaty na 2002r., dokonując analizy porównawczej opłat, wzięto pod uwagę opłatę, jaka będzie obowiązywać jako ostatnia w 2001r. (w czwartym kwartale).

Jak wynika z tabeli średnie opłaty za odbierane ścieki o najwyższej wartości pobiera Spółka „AQUA”. Jedynie w Bogatyni obowiązują wyższe opłaty, jednak przedsiębiorstwo tam działające założyło stratę z działalności. Średni zysk zakładany przez 7 w/w spółek kształtuje się na poziomie (...)% . Zestawiając zysk zakładany przez spółki w 2001r. stwierdzić należy, iż zysk wynoszący (...)% założony przez Spółkę „AQUA” jest najwyższy i kilkakrotnie przewyższa zysk założony przez każdą z wymienionych spółek, w tym spółkę SAUR z Gdańska, której udziałowcami są Miasto Gdańsk i SAUR International Francja.

Biorąc pod uwagę zasady ustalania wysokości opłat za ścieki przyjęte przez Spółkę, a wynikające z *Umowy o współpracy* zawartej pomiędzy głównymi akcjonariuszami Spółki, fakt, iż średnia opłata za ścieki pobierana przez Spółkę jest najwyższa spośród opłat pobieranych przez spółki akcyjne zakładające zysk uznać należy, że ceny za odprowadzanie ścieków wprowadzone uchwałą Zarządu Spółki nr 102/2000 z dnia 29.11.2000r., następnie zmienione uchwałą nr 33/2001 z dnia 21.02.2001r. są nadmiernie wygórowane i, jak to zostało już wykazane w uzasadnieniu niniejszej decyzji na stronie 8, zostały narzucone Wnioskodawcom.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

Rozpatrując zasadność wysokości opłat za wodę należy wziąć pod uwagę założone na 2001r. przez Spółkę koszty oraz ilość wody. Wartość kosztów założonych na 2001r. wyniosła 27.769.000 PLN i zawiera już koszty z tytułu podatku od nieruchomości, jakie Spółka będzie ponosić (karta nr 258). Spółka w 2001r. pobiera opłaty w wysokości określonej uchwałami Zarządu nr 102/2000 oraz 33/2001r. Pobierając opłaty w wysokościach ustalonych w uchwałach za sprzedaż wody w prognozowanej ilości uzyska przychód wynoszący 30.548.402 PLN (Tabela - załącznik nr 6; karta nr 618), co pozwoli na uzyskanie zysku wynoszącego (...)% wartości przychodu, tj. ok. (...) PLN. W sytuacji pobierania przez Spółkę opłat w wysokości będącej wynikiem zastosowania wzoru indeksacyjnego Spółka uzyskałaby przychód w kwocie 29.109.830 PLN (Tabela - załącznik nr 7; karta nr 618). Taki przychód zapewniłby jej zysk w wysokości ok. (...) PLN, co stanowiłoby zysk ok. (...)% wartości przychodu. Jak wykazały powyższe wyliczenia opłaty ustalone w oparciu o wzór indeksacyjny pozwoliłyby Spółce uzyskać zysk nawet przy konieczności pokrycia kosztów opłat z tytułu podatku od nieruchomości, bez dodatkowego podnoszenia opłat za sprzedawaną wodę od 01.04.2001r.

Tak więc z uwagi na fakt, że opłaty wyliczone według wzoru indeksacyjnego pozwalały na wygenerowanie zysku w wysokości (...)% wartości przychodu, a podniesienie ich z dniem 01.04.2001r. z powodu pojawienia się dodatkowego kosztu w postaci podatku od nieruchomości zapewnia jej zysk w wysokości (...)% wartości przychodu, to uznać należy, iż Spółka zawyżyła w nieuzasadniony sposób ceny za sprzedawaną wodę. Jak wynika z pisma Spółki z dnia 14.05.2001r. (karta nr 390) nie prowadzi ona kalkulacji kosztów dla poszczególnych grup odbiorców, tak więc nie jest możliwe ustalenie na podstawie faktycznie poniesionych przez te grupy kosztów wartości opłat, jakie powinny one ponosić.

W celu dokonania oceny wysokości opłaty za wodę pobieranej przez Spółkę w 2001r. Organ Antymonopolowy przeprowadził również badanie wśród spółek akcyjnych zajmujących się sprzedażą wody i odprowadzaniem ścieków. Dane dotyczące ilości sprzedawanej wody oraz cen pobieranych z tytułu sprzedaży wody w 2001r. przedstawione przez poszczególne spółki zawarte zostały w poniższej tabeli.

Lp	Nazwa spółki akcyjnej	Ilość m ³ wody planowana w 2001r.	% założonego zysku	Średnia cena netto w 2001r.	Gosp. dom	Działalność gospodarcza	Pozostali
1	PWiK Częstochowa	Ok. 19 mln	(...)	1,8375	1,71		2,17
2	LPWiK Legnica	Ok. 6 mln	(...)	2,525	2,12		2,03
3	WODKAN Ostrów Wielkopolski	Ok. 3 500 tys.	(...)	1,635	1,52	1,75	1,52
4	PK Wieruszów	Ok. 500 tys.	(...)	2,16	1,64	2,43	2,43
5	PWiK Knurów	Ok. 600 tys.	(...)	2,85	2,85		
6	JZWIK Jastrzębie	Ok. 4 500 tys.	(...)	2,55	2,55		
7	MPWiK Kraków	53 mln	(...)	2,36	1,87	2,85	1,87
8	PGK Brzozów	Ok. 300 tys.	(...)	2,015	1,38		2,65
9	Bogatynia	Ok. 2 mln	(...)	2,275	1,65		2,90
10	SAUR Gdańsk	27 mln	(...)	1,83	1,60		2,06
11	AQUA Bielsko-Biała	12 mln	(...)	2,96	1,68	3,89	3,33

Z uwagi na fakt, że Spółka dokonując obliczeń na podstawie, których ustalono wartość opłat za sprzedaną wodę nie przeprowadziła kalkulacji dla poszczególnych opłat oddzielnie, jedynie posiłkowała się obliczeniem kosztów m³ sprzedanej wody bez względu na kategorię odbiorców, oraz z uwagi na fakt, że opłaty pobierane od gospodarstw domowych są niższe niż średni koszt sprzedawanej wody, dokonując oceny zasadności podwyżek opłat wzięto wartość średnią opłat pobieranych przez poszczególne przedsiębiorstwa. Ponieważ dla Spółki „AQUA” cena pobierana w ostatnim kwartale roku 2001 jest ceną wyjściową do obliczenia opłaty na rok 2002, dokonując analizy porównawczej opłat, wzięto pod uwagę opłatę, jaka będzie obowiązywać jako ostatnia w 2001r. (w czwartym kwartale).

Z danych zawartych w tabeli wynika, że średnie opłaty za wodę o najwyższej wartości – 2,96 zł/m³ pobiera Spółka „AQUA”. Jakkolwiek średnia cena stosowana przez spółki w Legnicy, Knurowie i Jastrzębiu przekracza 2,5 zł/m³, to spółki te założyły bądź stratę bądź minimalny zysk. Podkreślić należy, że Spółka „AQUA” nie tylko pobiera najwyższe średnie opłaty za wodę, ale założyła również największy zysk z tej działalności spośród wszystkich badanych spółek akcyjnych. Średni zysk założony przez 8 z w/w spółek kształtuje się na poziomie (...)% , Spółka „AQUA” założyła zaś (...)% zysk.

Mając na uwadze zasady ustalania opłat za wodę wynikające z *Umowy o współpracę* zawartej pomiędzy głównymi akcjonariuszami Spółki, ustalanie opłat w oparciu o wzór indeksacyjny, a następnie podwyższanie ich o dodatkowe koszty, średnią wysokość opłaty w porównaniu do cen i zysku założonego przez inne spółki akcyjne uznać należy, że Spółka pobiera nadmiernie wygórowane opłaty za wodę i, jak to zostało już wykazane w uzasadnieniu niniejszej decyzji na stronie 8, narzuciła je SM „STRZECHA” i pozostałym swoim kontrahentom.

Stąd należało orzec jak w punkcie II sentencji.

Zgodnie z treścią art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jeżeli przedsiębiorca dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 8 Organ Antymonopolowy może nałożyć w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 1.000 do 5.000.000 euro, jednak nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

W myśl art. 115 w/w ustawy wartość euro, o której mowa w przepisach ustawy, podlega przeliczeniu na złote według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary. Kurs ten na dzień 31.12.2001r. wyniósł 3,5219 PLN.

Spółka osiągnęła w 2001r. przychód w wysokości 83.046.200 PLN (Karta nr 613). Kwota 5.000.000 euro według obowiązującego kursu stanowi równowartość kwoty 17.609.500 PLN. 10% przychodu Spółki osiągniętego w 2001r. to 8.304.620 PLN. Zatem kwota 8.304.620

PLN może stanowić maksymalną wysokość kary nałożonej na Spółkę na podstawie art. 101 ust. 2 pkt 1.

Wysokość nałożonej kary pieniężnej została ustalona przy uwzględnieniu stopnia naruszenia interesu publicznoprawnego, jak też przy założeniu, iż kara ta nie ma stanowić znaczącej dolegliwości dla karanego podmiotu, a o skuteczności zastosowanych sankcji nie decyduje stopień ich surowości, lecz sama istota sankcji zwłaszcza uwypuklenie naganności stosowania wykazanej w niniejszej decyzji praktyki monopolistycznej. Decydując o nałożeniu kary Organ Antymonopolowy wziął pod uwagę także możliwości finansowe adresata decyzji.

Organ Antymonopolowy wymierzył karę w wysokości 30.000 euro, co stanowi równowartość 105.657 PLN i wynosi 1,27% kary maksymalnej. Nałożenie kary należy traktować jako podkreślenie naganności działań podmiotu dominującego w przedmiotowej sprawie, które to działania zakłócają swobodę i równość uczestników rynku. Wymiar kary ma zdaniem Organu Antymonopolowego spełnić również funkcję prewencyjną z tytułu stosowania praktyk ograniczających konkurencję sprzecznych z interesem publicznym.

Na decyzję o nałożeniu kary wpłynął również fakt, iż Spółka nie po raz pierwszy wykorzystując swoją pozycję na rynku narusza zasady konkurencji i stosuje praktyki ograniczające konkurencję. W decyzji RKT-21/99 z dnia 06.04.1999r. stwierdzono nadużycie przez Spółkę posiadanej pozycji dominującej poprzez groźbę przedsiębiorcy odmową dostawy wody z powodu niepłacenia przez zainteresowanego należności za odbierane wody opadowe. W decyzji tej nie zastosowano wobec Spółki sankcji w postaci nałożenia kary pieniężnej, uznając, iż sam fakt stwierdzenia stosowania przez nią praktyki ograniczającej konkurencję spełni funkcję prewencyjną. Spółka jednak ponownie nadużyła pozycji dominującej na rynku dostawy wody i odprowadzania ścieków.

Nadmienić należy, że kary pieniężne stosowane są w sytuacjach, gdy zachowanie przedsiębiorcy nie tylko jest bezprawne, ale można także sprawcy przypisać winę w znaczeniu subiektywnym. Analizując kwestię winy Spółki należy stwierdzić, iż jako podmiot o wieloletnim doświadczeniu zajmujący się profesjonalnie prowadzeniem działalności w zakresie świadczenia usług dostawy wody i odprowadzania ścieków Spółka powinna zdawać sobie sprawę, iż nie może wykorzystywać swej pozycji na rynku do narzucania kontrahentom nadmiernie wygórowanych cen, których nie przyjęliby mając zapewnioną możliwość wyboru innego świadczeniodawcy.

W tej sytuacji Organ Antymonopolowy kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk monopolistycznych na rynku przez Spółkę uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla Spółki, aby w przyszłości nie dochodziło do podobnych zachowań, zmierzających do wykorzystywania zajmowanej pozycji na rynku kosztem konsumentów.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie III sentencji decyzji.

W związku z wnioskiem Spółdzielni Mieszkaniowej „STRZECHA”, Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej i „AQUA” S.A. o zwrot kosztów postępowania (karty nr 513, 524 i 517) Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 69 ust. 1 w postępowaniu wszczętym na wniosek strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić drugiej stronie, na jej żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym także koszty opinii biegłych i instytutów naukowych. Art. 69 ust. 2 wskazuje, iż do niezbędnych kosztów postępowania prowadzonego przez stronę osobiście lub przez pełnomocnika, który nie jest

adwokatem lub radcą prawnym, zalicza się poniesione przez nią koszty jej przejazdów lub przejazdów pełnomocnika do siedziby Prezesa Urzędu.

SM „STRZECHA” wniosła o zwrot kosztów dwukrotnego stawiennictwa, w dniach 25.05.2001r. i 31.05.2001r., Prezesa Spółdzielni w siedzibie Delegatury Urzędu w Katowicach w celu zapoznania się z aktami sprawy w kwocie 147,16 PLN i zwrot wniesionych przez nią opłat skarbowych w kwocie 12 PLN (karta nr 513). Jak wynika z pisma z dnia 29.01.2001r. (karta nr 100) SM „STRZECHA” wniosła w postępowaniu opłatę w kwocie 7 PLN i w tym zakresie uwzględniono jej wniosek o zwrot opłaty skarbowej.

ŚSM wniosła o przyznanie jej kosztów z doliczeniem wydatków gotówkowych, w tym o zwrot kosztów ekspertyzy w sprawie kalkulacji opłat pobieranych przez Spółkę wykonanej dla niej w związku z postępowaniem antymonopolowym w kwocie 500 PLN (karta nr 526) przedkładając na tę okoliczność umowę o dzieło z dnia 30.04.2001r. i rachunek opiewający na w/w kwotę. ŚSM wniosła opłatę skarbową od wniosku w kwocie 3 PLN.

Powyższe koszty poniesione przez Wnioskodawców uznać należy za niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Stąd postanowiono jak w punkcie IV sentencji decyzji.

Stosownie do art. 78 ust. 6 w związku z art. 78 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów na postanowienie w sprawie kosztów służy stronie zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów od niniejszej decyzji przysługuje stronom prawo wniesienia odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Karę należy wpłacić na konto UOKiK w Warszawie w NBP o/o Warszawa 51101010100078782231000000.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral